

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2013 m. lapkričio 20 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų, Artūro Drigoto (pranešėjas), Dalios Višinskienės (kolegijos pirmininkė) ir Virginijos Volskienės, teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Andriaus Kubiliaus ir Dainiaus Kreivio atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. spalio 17 d. nutarties administracinėje byloje pagal pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Andriaus Kubiliaus ir Dainiaus Kreivio skundą atsakovams Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Pareiškėjai Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – ir Seimas) nariai Andrius Kubilius ir Dainius Kreivys kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su skundu, prašydami: 1) panaikinti Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos 2013 m. rugsėjo 20 d. sprendimą Nr.(31-01)-3-3539 „Dėl susipažinimo su informacija“; 2) įpareigoti atsakovus Lietuvos Respublikos Vyriausybę (toliau – ir Vyriausybė) ir Lietuvos Respublikos energetikos ministeriją (toliau – ir Energetikos ministeriją) pateikti pareiškėjų prašomą informaciją; Lietuvos Respublikos vardu bendrovei „Gazprom“ pateiktų dokumentų kopijas; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugsėjo 13 d. gautų bendrovės „Gazprom“ pasiūlymų kopijas; 2013 m. rugsėjo 6 d. įvykusio Lietuvos Respublikos ministro pirmininko (toliau – ir Ministras pirmininkas) susitikimo su bendrovės „Gazprom“ vadovu Aleksejumi Mileriu atmintinės kopiją.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2013 m. spalio 17 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjų skundą, kaip nenagrinėtiną teismų administracinio proceso tvarka (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 37 straipsnio 2 dalies 1 punktą).

Teismas rėmėsi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas pagal viešojo intereso skundus (prašymus), apibendrinimu (pritarta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų 2009 m. kovo 18 d. pasitarime), kuriame pasisakyta, kad ginant viešąjį interesą ir asmens subjektinę teisę ar įstatymų saugomą interesą, administracinių bylų teisenos taisyklės skiriasi, todėl konkrečioje byloje yra svarbu nustatyti, dėl ko pareiškėjas kreipėsi į administracinį teismą – gindamas viešąjį interesą ar subjektinę teisę, ar įstatymų saugomą interesą (2008 m. balandžio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-679/2008). Nurodė, kad kai įstatymai nesuteikia pareiškėjui teisės kreiptis į teismą dėl skunde (prašyme) nurodomo viešojo intereso gynimo, teisėjas privalo atsisakyti priimti tokį skundą (prašymą), vadovaudamasis ABTĮ 37 straipsnio 2 dalies 1 punktu. Pateikė nuorodą į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką (nutartį administracinėje byloje Nr. AS¹¹-379/2007), pagal kurią, Lietuvos Respublikos Seimo nario statusą reguliuojantys Lietuvos Respublikos Konstitucijos V skirsnis, Lietuvos Respublikos Seimo statuto I, II, IV skirsniai nesuteikia Seimo nariui teisės

KOPIJA TIKRA

kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo. Pažymėjo, kad pagrindiniai kriterijai, siekiant nustatyti, ar asmuo gina viešąjį interesą, ar savo subjektinę teisę, ar įstatymų saugomą interesą, yra teisiniai argumentai, aplinkybės, kuriomis jis grindžia savo reikalavimus. Tada, kai pareiškėjas savo reikalavimą grindžia privačių subjektyvių teisių ar interesų pažeidimu, vertintina, jog pareiškėjas kreipėsi ABTĮ 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, gindamas savo paties pažeistą ar ginčijamą teisę arba įstatymų saugomą interesą. Tais atvejais, kai pareiškėjas savo skundą grindžia tuo, kas yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai, vertintina, kad pareiškėjas kreipėsi į teismą ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 3 punkto ir 56 straipsnio 1 dalies pagrindu gindamas viešąjį interesą (2004 m. sausio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A³-11/2004; 2007 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁷-316/2007 ir kt.).

Pažymėjo, kad viešieji interesai yra ginami tik įstatymų nustatytais atvejais ir tik įstatymuose numatytiems subjektams kreipiantis į teismą. Atitinkamo subjekto, paduodančio skundą (prašymą) administraciniam teismui, veiklą ir jo įgaliojimus reguliuojantys įstatymai turi suteikti jam teisę (priskirti kompetenciją) kreiptis su nurodyto pobūdžio skundu (prašymu) į administracinį teismą. Asmenų, kuriems nėra suteikta teisė apginti viešąjį interesą, skundai (prašymai) nepriimtini, vadovaujantis ABTĮ 4 straipsnio 5 dalimi, 37 straipsnio 2 dalies 1 punktu.

Teismas konstatavo, kad pareiškėjai Seimo nariai Andrius Kubilius ir Dainius Kreivys, pateikdami skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui, siekia ginti viešąjį interesą, remdamiesi žiniasklaidoje paskelbta informacija apie tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė derybose su Rusijos dujų koncernu „Gazprom“ gali atsisakyti minėtai bendrovei pareikšto penkių milijardų litų vertės ieškinio, nors šiuo konkrečiu atveju tokios teisės pareiškėjams įstatymai nesuteikia.

II.

Pareiškėjai Seimo nariai Andrius Kubilius ir Dainius Kreivys padavė atskirąjį skundą (b. l. 26-28), kuriuo prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. spalio 17 d. nutartį ir skundo priėmimo klausimą grąžinti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Pareiškėjai atskirąjį skundą grindžia šiais argumentais:

1. Skundu nesiekia ginti viešojo intereso, prašoma informacija reikalinga jų kaip Tautos atstovų vykdomai veiklai. Nurodo, kad Seimo nario teisė pateikti paklausimą Ministrui Pirmininkui, ministrams, kitų valstybės institucijų, kurias sudaro arba išrenka Seimas, vadovams, įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 61 straipsnio 1 dalyje, taip pat teisė kreiptis į Vyriausybės narius, kitų valstybės institucijų vadovus įtvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo statuto 9 straipsnio 1 dalies 11 punkte, taigi, teisė kreiptis dėl informacijos gavimo kyla iš Seimo nario statuso. Skundžiamu Energetikos ministerijos sprendimu ir neteisėtu atsakovų neveikimu yra ribojama minėta Konstitucijos 61 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta Seimo nario teisė, pažeidžiamas Seimo nario laisvo mandato principas (Konstitucijos 59 straipsnis).

2. Energetikos ministerija atsisakė teikti informaciją Seimo nariams ne dėl to, kad jie informacijos prašė gindami viešąjį interesą, o dėl to, kad ši informacija yra įslaptinta. Teisę gauti prašomą informaciją pareiškėjai kildina iš Konstitucijoje nustatytų Seimo nario pareigų atstovauti Tautai ir tarnauti žmonėms vykdymo. Pareiškėjai turi leidimus dirbti su įslaptinta informacija, atitinka principo „Būtina žinoti“ reikalavimus, todėl atsakovai neturi jokių teisinių pagrindų atsisakyti Tautos atstovams pateikti prašomą informaciją.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjai turi teisę gauti informaciją iš atsakovų, atitinkamai vadovaujantis ABTĮ 5 straipsnio 1 dalimi turi teisę kreiptis į teismą dėl tokios teisės įgyvendinimo, t. y. atsakovų neteisėto sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo pateikti prašomą informaciją.

Mano, kad ABTĮ įtvirtinta Seimo narių teisė kreiptis su abstrakčiu prašymu ištirti norminio administracinio akto teisėtumą neabejotinai yra viešojo intereso gynimo dalykas.

KOPIJA TIKRA

Nagrinėjamu atveju, pareiškėjai kreipiasi į teismą dėl konkrečiai su jų viešosiomis teisėmis susijusio administracinio akto panaikinimo.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

III.

Atskirasis skundas tenkintinas.

Pareiškėjai atskiruoju skundu skundžia Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. spalio 17 d. nutartį, kuria teismas atsisakė priimti pareiškėjų skundą, kaip nenagrinėtiną teismų administracinio proceso tvarka

Pareiškėjai skundė Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos 2013 m. rugsėjo 20 d. sprendimą Nr.(31-01)-3-3539 „Dėl susipažinimo su informacija“, kuriuo atsisakyta pareiškėjams pateikti prašomą informaciją: Lietuvos Respublikos vardu bendrovei „Gazprom“ pateiktų dokumentų kopijas; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugsėjo 13 d. gautų bendrovės „Gazprom“ pasiūlymų kopijas; 2013 m. rugsėjo 6 d. įvykusio Ministro pirmininko susitikimo su bendrovės „Gazprom“ vadovu Aleksejumi Mileriu atmintinės kopiją.

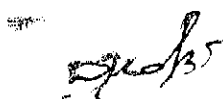
Teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje yra numatyta kiekvieno suinteresuoto subjekto teisė įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Nurodyta asmens procesinė teisė kreiptis į teismą, priklauso nuo procesinio pobūdžio aplinkybių – nuo teisės kreiptis į teismą buvimo prielaidų.

Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, jog pareiškėjų skundas susijęs su viešojo intereso gynimu, o pareiškėjams – Seimo nariams – teisė kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo teisės aktuose nenustatyta, todėl pareiškėjų skundą atsisakytina priimti kaip nenagrinėtiną teismų administracinio proceso tvarka.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą pažymėjo, jog įstatymų leidėjas teisės aktuose nėra pateikęs viešojo intereso apibrėžimo, todėl jo egzistavimas turi būti nustatomas teismo kiekvienu konkrečiu atveju įvertinus visas konkrečios bylos aplinkybes, joje nagrinėtinų klausimų pobūdį ir reikšmę (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. gruodžio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-808/2010, 2012 m. rugsėjo 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵²⁰-648/12). Viešuoju interesu pripažintinas ne bet koks teisėtas asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶ - 860/2010). Kaip ne kartą yra pasisakęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, proceso stadijoje, kuomet sprendžiama dėl skundo priėmimo, klausimas, ar yra viešasis interesas ar jo nėra, ne itin aktualus, kadangi į šį klausimą galima atsakyti bylą išnagrinėjus iš esmės. (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. rugsėjo 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵²⁰-648/12, 2011 m. lapkričio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-750/11, 2010 m. gruodžio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-808/10).

Teisėjų kolegija pasisako, kad nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į skundą pateikusių subjektų – Seimo narių – statusą, keliamo ginčo kompleksiskumą: skundžiami atskiros ministerijos veiksmai, prašoma įpareigoti ją ir Lietuvos Respublikos Vyriausybę atlikti veiksmus, ginčo klausimai galimai susiję su Seimo nario teisėmis ir veikla, taip pat Vyriausybės veikla, pirmosios instancijos teismo išvada, kad pareiškėjai siekia ginti viešąjį interesą ir todėl skundas nenagrinėtiną teismų administracinio proceso tvarka, yra skubota. Teisėjų kolegijos nuomone, aptariamam atveju, tik nagrinėjant bylą iš esmės, galima nustatyti aplinkybę, ar pareiškėjų skundas yra dėl viešojo intereso gynimo, ar ne.

KOPIJA TIKRA

Taip pat, teisėjų kolegija pasisako, kad skundo priėmimo stadijoje nagrinėjami klausimai yra procesinio teisinio pobūdžio ir sprendžiama, ar teisę kreiptis į teismą asmuo realizuoja laikydamasis ABTĮ nustatytos tvarkos (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. vasario 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-140/2012, 2013 m. spalio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-877-13). Nagrinėjamu atveju, pirmosios instancijos teismas, procesinį klausimą – ginčo nepriskirtinumą administraciniams teismams grindė pareiškėjų materialinių reikalavimų turiniu. Kaip minėta, pareiškėjai nurodo, kad jie skundu siekia ginti ne viešąjį interesą, o savo pažeistas teises. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra išaiškinęs, jog teisę paduoti skundą ir teisę į skunde iškeltų reikalavimų patenkinimą yra dvi skirtingos sąvokos. Materialiojo teisinio pobūdžio aplinkybės, ar pareiškėjų teisės buvo pažeistos, turi būti analizuojamos bylos nagrinėjimo iš esmės metu. Tokios pozicijos dėl materialinio pobūdžio aplinkybių aiškinimosi laikosi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje (žr. 2011 m. rugsėjo 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS¹⁴⁶-321/2011, 2013 m. spalio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-877/13). Be to, dėl šio aspekto pažymėtina, jog jei dėl pareiškėjų reikalavimų apibrėžtumo teismui kyla abejonių skundo priėmimo stadijoje, taikytinas skundo trūkumų šalinimo institutas (ABTĮ 37 straipsnio 1 dalis). Atsižvelgiant į tai, nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas nepagrįstai taikė ABTĮ 37 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytą atsisakymo priimti skundą pagrindą, jei skundas nenagrinėtinas teismų administracinio proceso tvarka.

Apibendrinama tai, kas anksčiau nurodyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas priėmė nepagrįstą sprendimą, todėl pareiškėjų atskirasis skundas tenkintinas, pirmosios instancijos teismo nutartis naikintina.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 151 straipsnio 4 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a :

pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Andriaus Kubiliaus ir Dainiaus Kreivio atskirąjį skundą tenkinti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. spalio 17 d. nutartį panaikinti ir pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Andriaus Kubiliaus ir Dainiaus Kreivio skundo priėmimo klausimą grąžinti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Artūras Drigotas

Dalia Višinskienė

Virginija Volskienė

KOPIJA TIKRA
Raštinės vedėja
Dalia Hoppenlender

